

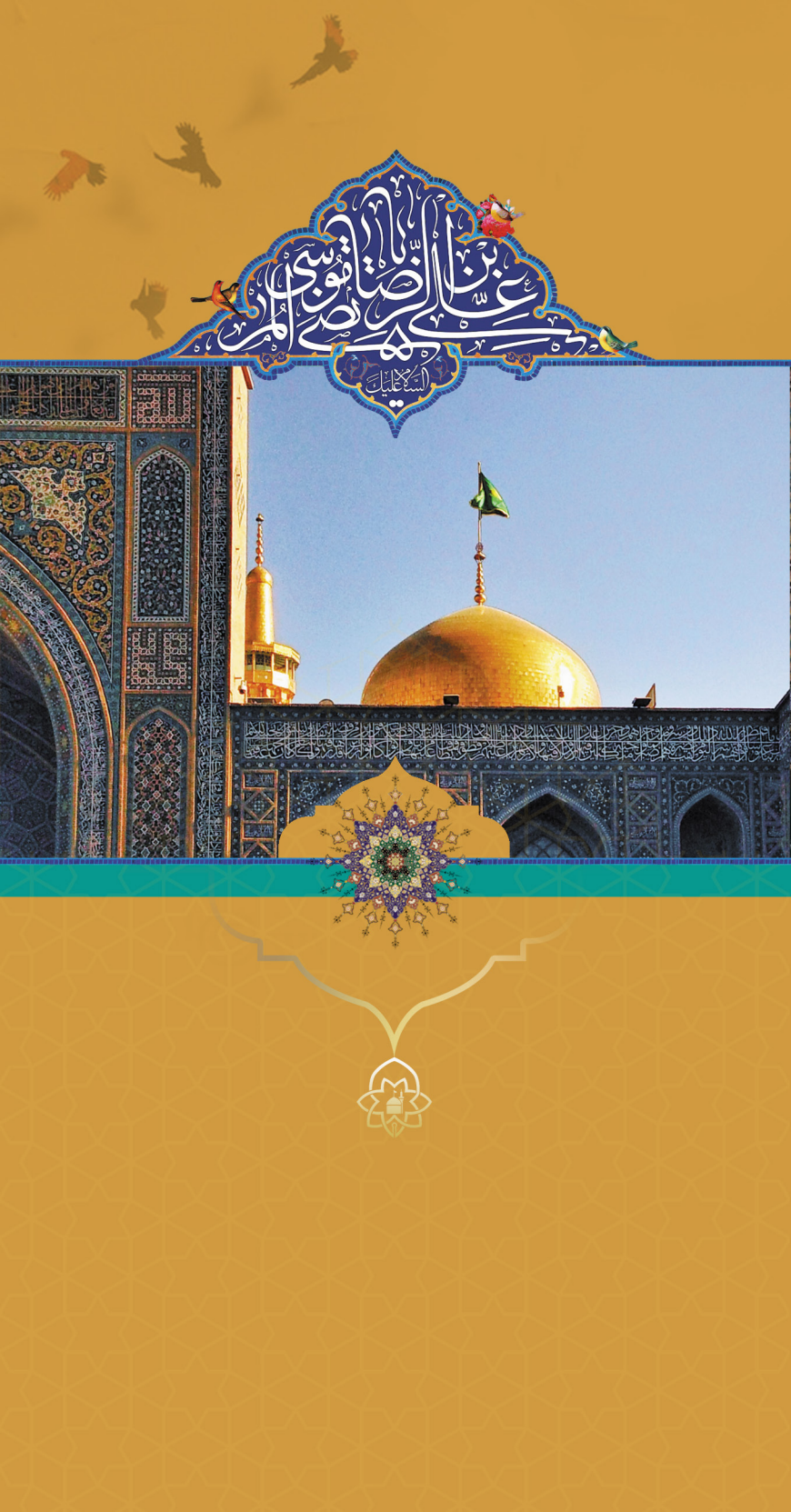
دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان

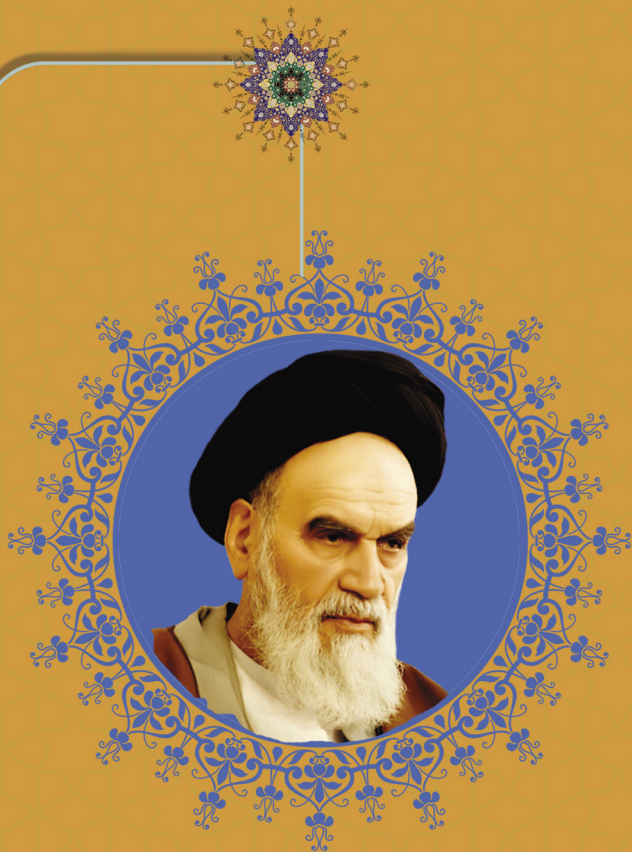
نظام جامع خدمات و معیشت طلاب حوزه علمیه خراسان

کمیسیون تخصصی خدمات و معیشت شورای عالی حوزه علمیه خراسان

امام خمینی رحمت الله علیه

به عهده علمای اسلام و محققین و کارشناسان
اسلامی است که برای جایگزین کردن سیستم
ناصحیح اقتصاد حاکم بر جهان اسلام، طرح‌ها و
برنامه‌های سازنده و دربرگیرنده منافع محرومین
و پابرنه‌ها را ارایه دهند و جهان مستضعفین و
مسلمین را از تنگنا و فقرِ معیشت به‌درآورند.

مقام معظم رهبری مدظله العالی:

من از اوضاع مادی حوزه علمیه، حقیقتاً آشفته و ناراحتم. باید حداقل معیشتی برای طلاب وجود داشته باشد، طوری که انسان ذهنش مشغول آن چیزها نباشد و بتواند درسش را راحت بخواند و کار لازم و مورد توقع را انجام بدهد.

۱۳۷۰/۰۶/۳۱

مشخصات سند	تنظیم و ویرایش	دریافت کنندگان سند
۱. تاریخ تنظیم و ویرایش: ۱۳۹۶/۱۳۹۷ ۲. تاریخ تصویب: ۱۳۹۸/۰۹/۲۰ ۳. تاریخ ابلاغ: ۱۳۹۸/۱۱/۱۴ ۴. شماره مصوبه و سند: ۳۷۵/۹۳۹۵۰۰	۱. تنظیم: دفتر طرح و برنامه دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان؛ ۲. ویرایش: کمیسیون تخصصی خدمات و معیشت شورای عالی حوزه علمیه خراسان	۱. مدیر حوزه علمیه خراسان؛ ۲. معاونت پشتیبانی و منابع انسانی حوزه علمیه خراسان؛ ۳. سایر معاونت‌ها و دفاتر حوزه علمیه خراسان؛ ۴. مدیران استانی خراسان شمالی و جنوبی؛ ۵. مدیران مدارس حوزه علمیه خراسان؛ ۶. مرکز خدمات حوزه علمیه خراسان؛ ۷. دبیرخانه شورای عالی حوزه‌های علمیه (قم).

تأیید کنندگان سند

این سند در جلسه یکصد و هفتم شورای عالی حوزه علمیه خراسان در تاریخ ۱۳۹۸/۰۹/۲۰ به تصویب رسید.

محمدباقر فرزانه
دبیر شورای عالی حوزه علمیه خراسان

امضاء و تاریخ

فهرست

- ۸ ..... پیشگفتار
- ۱۰ ..... مقدمه
- ۱۳ ..... فصل اول: کلیات
- ۱۵ ..... فصل دوم: مبانی تدوین نظام جامع خدمات و معیشت طلاب .....
- ۱۹ ..... فصل سوم: مأموریت، اهداف کلان، راهبردها، برنامه‌های کلان و الزامات

پیشگفتار

از بهترین تکنیک‌های مؤثر و کاربردی در مدیریت سازمان‌ها تدوین اسناد کلانی است که اهداف، چشم‌انداز، مأموریت و راهبردهای کلان سازمان را معین می‌کند. تدوین این گونه اسناد از یک سو باعث انسجام و تعهد مدیران و کارکنان می‌شود و از دیگر سو، مرز و سطح توقعات و مطالبات مخاطبان را از سازمان روشن‌تر می‌سازد. چنین اسنادی اگر با دقت و جامعیت تدوین شود به دلیل الزامی که برای همه بخش‌های سازمان ایجاد می‌کند، از یک طرف نوعی وحدت‌رویه و هم‌افزایی مطلوب را بر همه برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان حاکم می‌کند و از طرف دیگر، با ایجاد ثبات نسبی در هدف‌گذاری و تعیین مأموریت‌های مشخص، مانع تغییرات سیاستی و برنامه‌ای مضر و مخرب در جابه‌جایی مدیران و مسئولان سازمان می‌شود.

تدوین چنین اسنادی فرصت برنامه‌ریزی دقیق و متمرکز را برای مدیران فراهم می‌کند؛ کیفیت نظارت و ارزیابی عملکرد سازمان و مدیران را افزایش داده و درنهایت، اثربخشی و کارایی مجموعه را در تحقق اهداف تضمین می‌کند. در چنین فضایی ضعف‌ها، قوت‌ها و شایستگی‌های افراد سازمان به‌دوراز دلبستگی‌های گروهی و حزبی داوری می‌شود و انگیزه برای کار و رقابت سالم برای همه بیشتر می‌شود.

ارتقای فرهنگ سازمانی و التزام و تعهد به اسناد کلان، مهم‌ترین الزامات کاربردی‌شدن چنین اسنادی در سازمان‌ها است که با آموزش‌ها و مشوق‌های مفید، مؤثر و هوشمندانه محقق خواهد شد.

شورای عالی، به‌عنوان بالاترین نهاد تصمیم‌گیری، مسئول تعیین اصول، سیاست‌ها و تدوین اسناد راهبردی در حوزه علمیه خراسان است.

سند پیش‌رو با عنوان «نظام جامع خدمات و معیشت طلاب حوزه علمیه خراسان» یکی از آن اسناد می‌باشد

که پس از طی فرایند بررسی کارشناسی در کارگروه‌ها و کمیسیون تخصصی خدمات و معیشت به تصویب نهایی در شورای عالی حوزه علمیه خراسان رسیده است.

صفرعلی فتح‌اللهی

مسئول دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ. (اعراف/۳۲)

حوزه‌های علمیه بیش از هزار سال است که با فهم و درک عمیق تعالیم قرآنی و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و سیره اهل بیت علیهم السلام رسالت حفظ و حراست از آموزه‌های ناب اسلام را برعهده دارند؛ به همین میزان نیز سابقه تحمل رنج‌های مادی، معنوی، ظلم و جور و محرومیت از حقوق اولیه خویش را به‌دوش کشیده‌اند. این مجموعه، باوجود تمام مشکلات اقتصادی، عزت و حریت خویش را همواره حفظ کرده و از وابستگی به منابع زر و زور پرهیز نموده است؛ البته طبق فرمایش مقام معظم رهبری مدظله العالی نباید این مسأله، حمایت نظام و مسئولین را نسبت به طلاب کم‌رنگ کند.^۱

۱. مقام معظم رهبری مدظله العالی در این زمینه می‌فرمایند: «استقلال حوزه‌ها به معنای عدم حمایت نظام از حوزه و حوزه از نظام تلقی نشود؛ یک عده‌ای این را می‌خواهند. بعضی‌ها می‌خواهند به‌عنوان استقلال و به نام استقلال، رابطه‌ی حوزه را با نظام قطع کنند؛ این نمی‌شود. وابستگی غیر از حمایت است، غیر از همکاری است.» (۱۳۸۹/۰۷/۲۹)

روحانیت و حوزه‌های علمیه پیوسته با عزت نفس و
مناعت طبع در سخت‌ترین شرایط و پایین‌ترین سطح
مادی به کسب دانش، معرفت و تبلیغ آموزه‌های
دینی در جامعه مشغول هستند و این موضوع از منظر
مقام معظم رهبری ^{مدظله‌العالی} نیز به‌دور نمانده است.^۱

کمیسیون تخصصی خدمات و معیشت شورای عالی
حوزه علمیه خراسان، به‌منظور حمایت، پشتیبانی و
ارائه خدمات لازم برای تأمین معیشت طلاب، فضلا و
اساتید این حوزه و رفع دغدغه‌های اولیه آنان، مطابق
شئون حوزوی، نظام جامع خدمات و معیشت طلاب را
مبتنی بر اسناد ذیل تدوین کرده است:

✓ حکم ابلاغی مقام معظم رهبری ^{مدظله‌العالی} به شورای عالی

حوزه علمیه خراسان؛

✓ بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی؛

✓ بیانات و دیدگاه‌های امام خمینی ^{رحمت‌الله علیه} و مقام معظم

رهبری ^{مدظله‌العالی} و مراجع عظام تقلید؛

✓ اساسنامه شورای عالی حوزه علمیه خراسان؛

۱ مقام معظم رهبری ^{مدظله‌العالی} در این زمینه می‌فرماید: «من از اوضاع مادی حوزه‌ی علمیه، حقیقتاً آشفته و ناراحت‌م. از مشکلاتی که بسیاری از طلاب و فضلا با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند (مشکلات مادی) مطلع‌م. گاهی اوقات بعضی از این اطلاعات برای من بسیار تلخ و گزنده است. امروز حقیقتاً طلاب علوم دینی از همه‌ی طبقات جامعه، حتی از کارمند و از کارگر و از دیگران از لحاظ حظّ معیشتی پایین‌ترند. همان عزّت نفس و مناعتی که طلاب علوم دینی از گذشته با آن سرافراز بوده‌اند، نمی‌گذارد آدم‌های سطحی و ظاهری، بسیاری از بواطن امر را ببینند و بشناسند.» (۱۳۷۹/۰۷/۱۴). «باید حداقل معیشتی برای طلاب وجود داشته باشد؛ طوری که انسان ذهنش مشغول آن چیزها نباشد و بتواند درسش را راحت بخواند و کار لازم و مورد توقع را انجام بدهد.» (۱۳۷۰/۰۶/۳۱)

- ✓ سند چشم‌انداز حوزه علمیه خراسان؛
  - ✓ مصوبات شورای برنامه‌ریزی سابق حوزه علمیه خراسان؛
  - ✓ سنت‌های حسنۀ حوزه‌های علمیه و اسناد بالادستی
- نظام جمهوری اسلامی ایران.

فصل اول کلیات

این فصل شامل دو بخش است که عبارت‌اند از:

۱. چشم‌انداز حوزه علمیه خراسان در افق ۱۴۱۲ (ه.ش)

دومین حوزه علمیه شیعی در عرصه تفقه، تولید علم و زمینه‌ساز نظام‌های دینی و تمدن نوین اسلامی در جهان، مرجع اصلی فرهنگ و معارف اسلامی در منطقه، الهام‌بخش در تربیت عالمان متقی، متعهد و کارآمد و برخوردار از سازمان‌های بالنده و هم‌افزا خواهد بود.

۲. رسالت و مأموریت حوزه علمیه و روحانیت شیعه

رسالت و مأموریت حوزه علمیه و روحانیت را می‌توان ذیل سه عنوان اساسی بیان کرد:

۱-۲. تفقه در دین

فهم دقیق، منسجم و کامل از دین اسلام بر پایه وحی، عقل، سخن و سیره پیامبر صلی‌الله علیه و آله و سلم و امامان معصوم علیهم‌السلام، به‌عنوان کامل‌ترین برنامه رشد و تعالی انسانی، با حفظ

میراث علمی گذشتگان، مطالعات راهبردی و تحقیقات بنیادین در علوم و معارف اسلامی و به دست آوردن حکم موضوعات و مسائل نوظهور با توجه به مقتضیات زمان.

۲-۲. ابلاغ دین

تعلیم، تبیین و ترویج علوم و معارف اسلام ناب محمدی و پاسداشت آن در برابر برداشتهای نادرست و تبیین‌های ناصواب، از طریق جذب و تربیت نیروهای مهذب، متخصص، آگاه و کارآمد در سطح ملی و بین‌المللی.

۲-۳. اقامه دین

تحقق عینی اسلام در ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در جوامع بشری، بر پایه قسط و عدل و نفی طاغوت، با حفظ و تقویت نظام اسلامی مبتنی بر ولایت مطلقه فقیه و تلاش در جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی و زمینه‌سازی برای حکومت جهانی حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه.

فصل دوم

مبانی تدوین نظام جامع خدمات و معیشت طلاب

مبانی تدوین نظام جامع خدمات و معیشت طلاب
حوزه علمیه خراسان عبارت‌اند از:

۱. مأموریت‌های ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله‌العالی

مأموریت‌های ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله‌العالی در حکم انتصاب اعضای شورای عالی حوزه علمیه خراسان^۱، مشتمل بر:

۱-۱. شکوفاسازی ظرفیت شایان حوزه علمیه خراسان برای پرورش علماء و محققان اسلامی در پرتو مدیریت جامع، پویا و برنامه‌زمان‌دار.

۱-۲. بالندگی و ظهور ده‌ها نظریه‌پرداز در عرصه‌های موردنیاز جامعه اسلامی با تأکید بر فقه، کلام، تفسیر و حدیث؛

۱-۳. تربیت صدها متصدی برای شئون علمی و اجتماعی اسلامی، به‌ویژه پژوهشگر، نویسنده، سخنران و قاضی.

---

۱. حکم انتصاب اعضای شورای عالی حوزه علمیه خراسان از سوی مقام معظم رهبری مدظله‌العالی در اسفندماه ۱۳۹۴.

۲. اساسنامه شورای عالی حوزه علمیه خراسان

اساسنامه شورای عالی حوزه علمیه خراسان وظایف این شورا را نسبت به سیاست گذاری و برنامه ریزی در عرصه خدمات و معیشت طلاب به شرح ذیل اعلام می دارد:^۱

۱-۲. تهیه و تدوین سند راهبردی حوزه علمیه خراسان؛

۲-۲. سیاست گذاری جهت جذب افراد شایسته برای تحصیل در حوزه و چگونگی پذیرش آن ها؛

۳-۲. سیاست گذاری و تصویب برنامه های کلان و راهبردی؛

۴-۲. سیاست گذاری در جهت تأمین شهریه طلاب و اتخاذ تصمیم لازم درباره ساماندهی نظام پرداخت ها در حوزه؛

۵-۲. سیاست گذاری نسبت به تأمین هزینه های مورد نیاز مدارس حوزه علمیه خراسان؛

۶-۲. سیاست گذاری جهت جذب وقف و احیای موقوفات حوزه؛

۷-۲. سیاست گذاری در جهت تأسیس، بازسازی، نوسازی و گسترش اماکن حوزوی با کاربری های مختلف مورد نیاز آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، تربیتی، مسکونی، اداری و...؛

۸-۲. تعیین اصول و سیاست گذاری جهت ارائه خدمات رفاهی - معیشتی شایسته به حوزویان؛

۹-۲. تعیین اصول و سیاست گذاری جهت ایجاد هماهنگی و پشتیبانی مراکز آموزشی وابسته به حوزه؛

۱۰-۲. تعیین اصول و سیاست گذاری در جهت گسترش

۱. ماده ۷ از اساسنامه شورای عالی حوزه علمیه خراسان.

مشارکت‌های حمایتی و مالی مردم، نهادها و دستگاه‌های دولتی برای گسترش فعالیت‌های حوزوی در بخش‌های مختلف؛

۲-۱۱. تعیین اصول و سیاست‌گذاری جهت تأمین مسکن طلاب؛

۲-۱۲. تهیه و تصویب طرح‌های مناسب جهت تأسیس و گسترش منابع مالی مستقل برای حوزه؛

۲-۱۳. پاسداری از استقلال حوزه علمیه خراسان در جمیع جهات بر اساس رهنمودهای حضرت امام رحمته‌الله‌علیه و مقام معظم رهبری مدظله‌العالی.

۳. ویژگی‌های سند چشم‌انداز در عرصه خدمات و معیشت

الزامات سند چشم‌انداز حوزه علمیه خراسان در عرصه خدمات و معیشت عبارت‌اند از:

۳-۱. برخوردار از نظام جامع خدمات و معیشت؛

۳-۲. حمایت مالی، اداری، عمرانی و خدمت‌رسانی شایسته به روحانیون و خانواده ایشان، در زمینه‌های مختلف (معیشتی، آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اجتماعی)

قبل از ورود به حوزه تا پایان عمر و پس‌از آن، متناسب با زی‌طلبگی؛

۳-۳. برخوردار از منابع مالی پایدار و توسعه‌یافته، با تکیه بر احیای سنت‌های حسنة (نذر، وصیت، وقف، فريضه خمس و زکات و حمایت‌های خیرین) و سایر ظرفیت‌ها؛

۳-۴. بهره‌مندی حداکثری از اعتبارات دولتی و تسهیلات بانکی با حفظ استقلال حوزه علمیه خراسان؛

۳-۵. تحقق استقلال معیشتی با رویکرد افزایش توانمندی
و قابلیت در تمامی ابعاد زندگی حوزویان.

فصل سوم

مأموریت، اهداف کلان، راهبردها، برنامه های کلان و الزامات

این فصل شامل مأموریت، اهداف کلان، راهبردها، برنامه های کلان و الزامات است که به شرح ذیل می باشد:

۱. مأموریت

حمایت مالی، اداری، عمرانی و خدمت رسانی شایسته به طلاب معزز حوزه علمیه خراسان و خانواده محترم ایشان، در زمینه های مختلف معیشتی، آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اجتماعی، قبل از ورود به حوزه تا توانمند شدن طلاب و خودکفایی در تأمین نیازهای معیشتی متناسب با زی طلبگی.

۲. اهداف کلان

۱-۲. دستیابی به منابع مالی پایدار با بهره گیری از ظرفیت های گوناگون؛

۲-۲. تحقق استقلال معیشتی با رویکرد افزایش توانمندی‌ها و قابلیت‌ها.

۳. راهبردها

- ۱-۳. رصد منابع مالی پایدار حوزه (منابع مردمی و دولتی) و متناسب‌سازی برنامه پذیرش حوزه با میزان منابع؛
- ۲-۳. افزایش بهره‌وری سرمایه‌ها و صیانت از بیت‌المال و پیشگیری از زیان‌های مادی و معنوی؛
- ۳-۳. ارتقاء و بهبود سطح و سبک زندگی فردی و اجتماعی طلاب و پوشش نیازهای عمومی آنان؛
- ۴-۳. تعامل و ارتباط فعال با سایر نهادهای حوزوی و غیرحوزوی در زمینه توسعه، تسريع و تسهيل در خدمت‌رسانی به طلاب؛
- ۵-۳. پدیده‌محوری و مهارت‌محوری در حمایت از طلاب.

۴. برنامه‌های کلان خدمات و معیشت

برنامه‌های کلان خدمات و معیشت به شرح ذیل می‌باشند:

الف: تأمین منابع مالی

۱. تنظیم نقشه راه و اطللس موقوفات حوزه علمیه خراسان؛
۲. مدیریت موقوفات و رقبات وقفی حوزه علمیه خراسان؛
۳. برنامه‌ریزی لازم به‌منظور جذب حداکثری اعتبارات دولتی و تسهیلات بانکی ضمن حفظ استقلال حوزه علمیه خراسان؛

۴. برنامه‌ریزی لازم برای جذب حداکثری منابع مردمی (اعم از خمس، زکات، وقف، نذورات، هدایا، وصایا و غیره) و هدایت و راهبری آن‌ها.

ب: حمایت‌های مالی

۱. توزیع هدفمند شهریه متناسب با شایستگی‌ها، تفاوت‌ها و موقعیت‌ها (افزایش شهریه بعد از ازدواج و متناسب با نوع امتیازات برای اساتید، برترین‌ها و نخبگان حوزه)؛
۲. پیگیری و نظارت بر پرداخت مستمر شهریه بر اساس رتبه تحصیلی و استمرار آن پس از بازنشستگی؛
۳. افزایش پرداخت سرانه تحصیلی طلاب به مدارس علمیه؛
۴. جبران میانگین حقوق ماهیانه دریافتی اساتید حق‌التدریس، برای ایام تعطیل؛
۵. ارائه تسهیلات حمایتی، کمک‌هزینه خرید ابزار و لوازم علمی به اساتید و طلاب با اولویت برترین‌ها و نخبگان؛
۶. اختصاص و توزیع عادلانه درآمد حاصل از موقوفات به تمامی مدارس علمیه.

ج: خدمات بهداشت و سلامت

۱. ارائه و ارتقاء خدمات جهت بررسی وضعیت سلامت طلاب در دوره تثبیتی و اعزام دوره‌ای پزشک به مدارس علمیه (برادران و خواهران) جهت بررسی وضعیت سلامت عمومی طلاب؛

۲. استانداردسازی و بررسی و نظارت مستمر بر امور سلامت و بهداشت مدارس علمیه از قبیل: حجره‌ها، آشپزخانه، سرویس بهداشتی، حمام و غیره؛
۳. ارائه خدمات لازم در جهت تغذیه طلاب مدارس؛
۴. حمایت از بیماران خاص و پشتیبانی و رسیدگی به طلاب حادثه‌دیده.

د: خدمات مسکن

۱. ارائه خدمات لازم در جهت اسکان طلاب در مدارس و خوابگاه‌ها؛
۲. پرداخت کمک‌هزینه اجاره مسکن؛
۳. ساماندهی مجتمع‌های مسکونی سازمانی با همکاری دفاتر مراجع تقلید، مرکز خدمات و خیرین مانند: مجتمع ثامن، مجتمع شیخ مؤمنی، مجتمع آیت‌الله سیستانی، مجتمع بلوار رسالت و غیره؛
۴. استمرار پرداخت کمک‌هزینه اجاره مسکن به خانواده مرحومین.

ه: خدمات فرهنگی، تفریحی و ورزشی

۱. تقویت، فرهنگ‌سازی و ایجاد تسهیلات و فضاهای مناسب برای ورزش طلاب و خانواده آن‌ها با هماهنگی و همکاری مرکز خدمات حوزه؛
۲. هماهنگی و همکاری با مرکز خدمات حوزه برای احداث اردوگاه‌ها و اماکن مناسب تفریحی به‌منظور بهره‌برداری طلاب در نقاط مختلف کشور؛

۳. برنامه‌ریزی برای جذب تسهیلات حمایتی جهت سفرهای زیارتی طلاب به همراه خانواده با اولویت طلاب ملبس با هماهنگی و همکاری مرکز خدمات حوزه؛

۴. حمایت از ارائه خدمات فرهنگی به خانواده‌های شهدا، جانبازان، معلولین، معمرین و مرحومین با همکاری مرکز خدمات حوزه؛

۵. حمایت از برگزاری دوره‌های آموزشی و ارائه خدمات مشاوره قبل و بعد از ازدواج با همکاری مرکز خدمات حوزه.

و: خدمات به دانش‌آموختگان حوزوی

۱. تدوین اطلس دانش‌آموختگان حوزوی و اطلس مشاغل حوزوی مبتنی بر احیای نقش‌های اصیل روحانیت؛

۲. زمینه‌سازی جهت جذب و به‌کارگیری طلاب و روحانیون واجد شرایط در مراکز مرتبط حوزوی و فرهنگی در قالب‌های مختلف از قبیل: ایجاد و فعال‌سازی کانون‌های دانش‌آموختگان حوزوی.

ه. الزامات

الف: فرایندی

کمیسیون تخصصی خدمات و معیشت شورای عالی باید سازوکار تحقق این نظام را در قالب مجموعه‌ای اصول و قوانین، تدوین و دبیرخانه شورای عالی اجرای آن را از طریق معاونت پشتیبانی و منابع انسانی حوزه علمیه خراسان پیگیری نماید.

ب: برنامه‌ای

معاونت پشتیبانی و منابع انسانی حوزه علمیه خراسان موظف است با همکاری سایر معاونت‌ها و با هماهنگی و مشارکت سایر مؤسسات و مراکز حوزوی، برنامه‌های اجرایی پنج‌ساله خود را به‌صورت سالانه، بر اساس این نظام تدوین و اجرا نماید.

تفسیر «نظام جامع خدمات و معیشت طلاب حوزه علمیه خراسان» به عهده کمیسیون تخصصی خدمات و معیشت شورای عالی است و هرگونه اصلاح یا تغییر این نظام در صلاحیت شورای عالی حوزه علمیه خراسان می‌باشد. کمیسیون تخصصی خدمات و معیشت می‌تواند در پایان هر سال پیشنهادات اصلاحی خویش را در ضمن ارایه گزارش سالانه، به شورای عالی ارائه نماید.

این سند در یک مقدمه، سه فصل و دو الزام در
جلسه یکصد و هفتم شورای عالی حوزه علمیه
خراسان در تاریخ ۱۳۹۸/۹/۲۰ به تصویب رسید.

حرم مطهر، بلوار شهید شوشتری
انتهای شهید شوشتری ۷
ساختمان شورای عالی حوزه علمیه خراسان
طبقه سوم، دبیرخانه شورای عالی

تلفن: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۴۹۷ دورنگار: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۲۲۳
کدپستی: ۹۱۵۴۶۵۶۳۸۶ www.shorakh.com

